

Terveydenhuollon palveluiden ajankohtaiset asiat ja integraatioiden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 22.04.2026
432/00.01.01.01/2026

Valmistelija palvelujohtaja Ilkka Käsmä, p. 050 522 0486
vastuualuejohtaja Titta Frantsila, p. 040139 6261

Selostus asiasta **Terveydenhuollon palveluiden ajankohtaiset asiat**

Uuden psykiatrisen akuuttiosaston avaaminen

Aikuispsykiatrian osastoilla on pitkään ollut kuormittava ylipaikkatilanne. Nykyinen osastopaikkamäärä (85 sairaansijaa) on valtakunnallista keskitasoa, mutta Keski-Suomen hyvinvointialueen nykyiseen tarpeeseen nähden riittämätön. Lupa- ja valvontavirasto (ent. Valvira) on myös pitkään seurannut tilannetta potilas- ja työturvallisuuden näkökulmasta. Suunnitelmana on avata 11 paikkainen osasto sairaala-alueen F2 rakennukseen, jossa sijaitsevat psykiatrian kuntoutusosastot. Osaston vaatima rahoitus katetaan talousarvion sisällä toimintaa sopeuttamalla.

Tulevina vuosina toiminnallisten uudistusten ja psykiatrian integraation myötä sairaalahoidon tarve tulee väheneämään painopisteen siirtyessä enemmän avohoitopainotteiseksi. Sairaansijoja voidaan sen myötä entistä enemmän tarjota nykyisin hyvinvointialueen ulkopuolisissa sairaaloissa hoidettaville potilaille.

Palveluissa toteutuvat perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatiot

Valtiovarainministeriön 17.6.2025 tekemän käynnistämispäätöksen mukaisessa arviointimenettelyssä arviointiryhmän 20.10.2025 antaman toimenpide-ehdotuksen mukaan hyvinvointialueen tulee purkaa päällekkäisyydet omassa palvelutuotannossa sekä varmistaa sujuvat hoito- ja palveluketjut erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden välillä.

Terveydenhuollon integraatioita on valmisteltu osana vuoden 2026 talousarvion valmistelua ja edelleen alkuvuoden 2026 aikana. Tavoitteena on asiakkaan sujuva hoitopolku ja laadukas kustannusvaikuttava toiminta, jossa resurssien käyttö on optimaalista ja toimintakäytännöt ovat koko alueella yhteneväiset.

Mielenterveys- ja riippuvuuspalveluiden ja psykiatrian integraatio

Avoterveydenhuollon palvelualueen mielenterveys- ja päihdepalvelut siirtyivät 1.4.2026 alkaen konservatiivisen erikoissairaanhoidon ja psykiatrian palvelualueelle. Päihdepalveluiden nimi muuttui samalla riippuvuuspalveluiksi. Organisaatiomuutos mahdollistaa mielenterveys- ja riippuvuuspalveluiden sekä psykiatrisen erikoissairaanhoidon toiminnallisen ja hallinnollisen yhdistämisen. Muutoksen myötä matalan kynnyksen perustason palvelut vahvistuvat.

Geriatrinen integraatio

Avoterveydenhuollon palvelualueen geriatrinen keskus siirtyy 1.5.2026 alkaen erikoissairaanhoidon konservatiiviselle ja psykiatriselle

palvelualueelle. Muistitutkimukset säilyvät jatkossakin asiakkaille lähipalveluna alueen sote-asemilla ja sote-keskuksissa.

Endoskopiakeskus

Avoterveydenhuollon maha-suolikanavan tähystystutkimukset sekä erikoissairaanhoidon gastroenterologinen ja gastrokirurginen tähystystoiminta ja polikliininen jatkohoito yhdistyivät ja muodostavat uuden endoskopiakeskuksen 1.4.2026 alkaen. Toiminnot yhdistyvät hallinnollisesti osaksi operatiivisen erikoissairaanhoidon palvelualueen gastrokirurgian toimintaa. Tutkimuksia tehdään neljässä toimipisteessä: Jyväskylässä Sairaala Novassa ja Kyllön sosiaali- ja terveysasemalla sekä Äänekosken ja Jämsän sosiaali- ja terveyskeskuksissa. Integraation myötä päällekkäisyyksiä purkamalla ja uusien hoitosuosituksen mukaisilla indikaatioilla arvioidaan tähystysten määrän vähenevän 30-50 % nykyisestä, millä saavutetaan myös merkittäviä kustannushyötyjä.

Integraatioiden tavoitteena on muodostaa yhtenäisiä palvelukokonaisuuksia, joissa hoidon tarpeen arviointi, hoito- ja palveluketjut sekä hoidon laatu yhtenäistyvät. Toimintojen keskittäminen tehostaa resurssien käyttöä, vahvistaa lääketieteellistä osaamista sekä parantaa hoidon laatua ja saatavuutta samalla, kun kustannuksia hillitään.

Kustannusvaikutukset mielenterveys- ja riippuvuuspalveluiden ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon osalta on huomioitu aluevaltuuston 9.12.2025 (§ 99) hyväksymässä vuoden 2026 talousarviossa. Mielenterveys- ja riippuvuuspalveluiden ja psykiatrian integraation säästövaikutukseksi on arvioitu yhteensä 1,85 M€. Säästövaikutukset kohdistuvat ennen kaikkea ostopalvelulääkäreiden vähentämiseen ja hallinnollisten tehtävien lakkauttamiseen, jotka on käsitelty 20.11.2025 päättyneissä yhteistoimintaneuvotteluissa.

Geriatrisen keskuksen osalta talousvaikutukset kohdistuvat toimintatuottojen kasvuun, yhteensä noin 200 000€ vuonna 2026. Endoskopiakeskuksen osalta talousvaikutukset kohdistuvat kustannusten säästöihin sekä toimintatuottojen kasvuun, jotka v. 2026 ovat yhteensä noin 600 000€.

Vaikutusten ennakoarviointi

Integraatioiden myötä palveluiden laatu yhdenmukaistuu koko hyvinvointialueella parantaen jatkossa myös palveluiden saatavuutta. Endoskopiakeskuksen ja geriatrian poliklinikan asiakasmaksut ovat jatkossa erikoissairaanhoidon poliklinikkamaksujen mukaiset. Osalla asiakkaista asiakasmaksu nousee, mutta asiakasmaksu on jatkossa kaikilla asiakkailla yhdenvertainen hoitoyksiköstä riippumatta. Toimintamallien uudistus jatkuu hallinnollisen uudistuksen jälkeen edelleen. Asiakkailta ja omaisilta saatavaa palautetta hyödynnetään jatkokehittämisessä. Toiminnallisiin ja hallinnollisiin muutoksiin tunnistetaan sisältyvän henkilöstöriskejä, joihin on kuitenkin varauduttu erilaisin toiminpitein.

Yhteenveto

Integraatioiden keskeisin vaikutus on palvelujen muodostuminen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, jossa asiakkaan hoito on sujuvaa, oikea-aikaista ja laadukasta. Päällekkäisyyksiä vähentämällä ja toimintaa uudistamalla voidaan saada merkittäviä kustannussäästöjä.

Toimivalta

Hallintosääntö 18 §

Esittelijä Vastuualuejohtaja, strateginen johtaminen ja järjestäminen Pihl Anu

Päätösehdotus Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta merkitsee terveydenhuollon palveluiden ajankohtaiset asiat ja integraatioiden edistämisen tiedoksi.

Päätös